

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๒๙

ปฏิบัติพาพ่อแม่ครูจารย์มั่นพาดำเนินมา

หลักปฏิบัติที่พ่อแม่ครูบาอาจารย์มั่นพาดำเนินมา ซึ่งได้สืบทอดมาถึงพวกเราเวลานี้ เป็นปฏิบัติที่ถูกต้องแม่นยำ ไม่มีเงื่อนไขให้สงสัยแม้แต่น้อย เพราะท่านดำเนินตามแบบฉบับของศาสดาที่มีไว้แล้วในตำราจริง ๆ ไม่ใช่แบบแอบ ๆ แฝง ๆ หรือแฝง ๆ ไปดังที่เห็น ๆ กันทั่ว ๆ ไปนี้ มีลักษณะอยากเด่นอยากดัง ไม่เข้าร่องเข้ารอยอย่างนั้นไม่มีสำหรับของหลวงปู่มั่น เป็นปฏิบัติด้วยความเป็นธรรมล้วน ๆ จึงไม่มีแง่ใดที่น่าสงสัย

เท่าที่พาดำเนินมานี้ก็พอจะทราบเรื่องราวบ้าง เช่น รูดวงควัตร การฉันทมือเดียว หนึ่งมืออยู่แล้วในรูดวงค์ ๑๓ ข้อ การบิณฑบาตเป็นวัตร คือไม่ให้ขาดเมื่อยังฉันทอยู่ อันนี้ก็อยู่ในรูดวงค์ ๑๓ นั้นแล้ว การฉันทในบาตรก็มีในรูดวงค์นั้นแล้ว นี้ที่ปฏิบัติกันอยู่นี้ก็เห็นได้อย่างชัดเจนไม่มีลึกลับอันใดเลย เพราะในตำรามีไว้อย่างชัดเจนอยู่แล้ว ท่านดำเนินตามตำรานั้นจริง ๆ

ถือผ้าบังสุกุลที่ท่านเป็นองค์หนึ่ง ดูจะไม่มีในสมัยปัจจุบันนี้เกินหรือเหนือท่านไป ท่านถือมาตั้งแต่เริ่มบวชจนกระทั่งวาระสุดท้าย ก็ได้เห็นท่านใช้อังสะที่ท่านเจ้าคุณปราจีนมุนี จังหวัดปราจีนฯ นำมาถวายท่านเท่านั้น ด้วยความเมตตาสงสารท่านเจ้าคุณนั้นนะเท่าที่สังเกตดู เพราะก่อนที่ท่านจะถวายด้วยมือ ท่านได้กราบเรียนให้ทราบก่อนว่านี่เป็นผ้าป่า ท่านว่าฉัน ดูว่าท่านกรอเอง แล้วไปให้ช่างหูกเขาทอให้ ว่าอย่างนั้นท่านจึงได้เมตตาฉลองให้ทั้งสองผืน นอกนั้นดูไม่เห็นปรากฏว่าท่านใช้คหบดีจีวรเลย นี้จะให้เด่นขนาดไหนในสมัยปัจจุบันนี้ ผู้ที่ทรงรูดวงค์ข้อนี้ได้โดยสมบูรณ์ตั้งแต่ต้นมาจนกระทั่งถึงวาระสุดท้าย จะหาอย่างท่านอาจารย์มั่นนี้ได้ที่ไหน นี่ก็เป็นรูดวงค์ข้อหนึ่งที่เด็ดเดี่ยวมากสำหรับองค์ท่าน ที่เคยปฏิบัติมาโดยลำดับลำดับมาไม่ขาดวรรคขาดตอนเลย

พูดถึงด้านภาวนา นี้เราพูดเพียงแง่รูดวงค์เพียงเล็กน้อย เช่นการอยู่ในป่า อยู่ในป่าช้า เหล่านี้มีในรูดวงค์หมดแล้วไม่เป็นข้อที่น่าสงสัย ในถ้ำ เงื่อมผา เหล่านี้มีในอนุศาสน์และในรูดวงค์ ๑๓ อยู่แล้วนั้น เป็นธรรมที่ตายใจได้จริง ๆ ที่ท่านพาดำเนินมาเราทั้งหลายได้ยึดเป็นแนวทางสืบกันมาจนปัจจุบันนี้ เพราะท่านเป็นผู้พาดำเนิน

นี้พูดถึงเรื่องรูดวงค์ ๑๓ เราพูดเพียงข้อใดข้อหนึ่ง ไม่พูดโดยตลอดทั่วถึงทุกข้อไป เช่น เนลัชชี่ ก็สมาทานไม่นอนเป็นวัน ๆ หรือคืน ๆ ไป อย่างนี้ก็อยู่ในรูดวงค์ นอกจากนั้นวิธีดำเนินทางด้านจิตตภาวนา ท่านก็ไม่ได้พาบำเพ็ญหรือปฏิบัติให้นอกเหนือไปจากหลักธรรมที่พระองค์ทรงสั่งสอนไว้แล้วนั้นเลย เช่น สอนพุทโธ หรือสอนอานาปาน

สติ หรืออาการ ๓๒ นับแต่กรรมฐาน ๕ ขึ้นไปจนกระทั่งถึงอาการ ๓๒ เหล่านี้มีใน
ตำรับตำราโดยสมบูรณ์อยู่แล้วไม่เป็นข้อสงสัย ไม่เป็นที่ให้เกิดความระแวงอะไรทั้งสิ้น

ที่ท่านพาดำเนินมาไม่ได้มีบทแปลก ๆ ต่าง ๆ และเป็นสิ่งที่ผูกขาดบ้าง หรือ
เป็นอะไรสักอย่าง บ้างอย่างนี้ไม่ปรากฏ ถ้าหลังก็หลังด้วยความเป็นธรรมจริง ๆ คือเอา
จริงเอาจังประหนึ่งว่าหลัง ไม่ใช่หลังแบบโลก ๆ หลังด้วยความเป็นธรรม หลังด้วยความ
แนใจตัวเอง และทำความอบอุ่นแก่ตนเองด้วยความหลังนั้นจริง ๆ นี่คือปฏิบัติที่พ่อ
แม่ครูอาจารย์มั่นพาดำเนินมา

การขบการฉันอันนี้ยิ่งละเอียดมาก ถ้าพูดตามอย่างวัดป่าบ้านตาดเราก็เรียกว่า
ฝึกกันอยู่มากทีเดียว เพราะนั้นท่านอยู่ด้วยความเขียม ๆ ฉันก็เหมือนกันอดอยากขาด
แคลนไปบ้าง ไม่ได้สมบูรณ์พูนผลอะไรสำหรับกับหรืออะไรเหล่านี้ แต่ข้าพเจ้ามี เพราะ
อยู่ในป่าในเขา ใครจะหาอาหารหวานคาวไปถวายด้วยของดิบของดี ก็มีแต่ชาวบ้านที่
อาศัยเขาอยู่ได้ฉันไปวันหนึ่ง ๆ ด้วยทั้งพระมีจำนวนมากมายอย่างนี้ ก็พอยังอัตภาพให้
เป็นไปเท่านั้น ไม่เป็นอารมณ์อันใดกับอาหารมากน้อยนั้นเลย

อันนี้ต่างกับวัดของเราอยู่มาก เพราะวัดนี้เหมือนกับอยู่ในตลาด การคมนาคม
ของคนไปมาหาสู่ได้ง่าย ดีไม่ดีตลาดยามมาจากถนนใหญ่จนกระทั่งถึงหน้าศาลา สะดวก
มาก จตุปัจจัยทั้งสี่รู้สึกว่สมบูรณ์พูนผลจนผู้ที่จะลืมนื้อลืมตัวก็ลืมได้จริง ๆ ดังที่ท่าน
ว่า สกกาโร ปุริสี หนุตติ ลากสักการะย่อมฆ่าบุรุษผู้โง่เขลาลืมนื้อลืมตัวเสีย ก็คือฆ่าพระ
เรานั้นแหละ ด้วยความลืมนื้อลืมตัวในจตุปัจจัยทั้งสี่ โดยหาประมาณความพอดีพอดี
ในตนไม่ได้ กลายเป็นความทะเยอทะยานไปตามปัจจัยทั้งสี่ ด้วยความเคารพนับถือของ
คนไปเสีย นี่เป็นความเสียหายในวงปฏิบัติของเราซึ่งท่านสอนไม่ให้ลืมนื้อลืมตัว

เรื่องจตุปัจจัยไทยทานทั้งสี่ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ คิลานเภสัช เป็นต้น นี้
เรียกว่าปัจจัยทั้งสี่ แล้วแยกขยายอันใดควรแก่การสงเคราะห์เข้าหาปัจจัยทั้งสี่นี้ข้อใดข้อ
หนึ่งได้ทั้งนั้น เหล่านี้สำหรับวัดเรามีมาก ผู้ที่ลืมนื้อลืมตัวกับปัจจัยทั้งสี่ ตลอดความ
เคารพนับถือของประชาชนที่เขาามาแสดงอาการเคารพเลื่อมใส นี่เป็นความเสียหายสำหรับผู้
ลืมนื้อลืมตัว เพราะพระไม่ใช่เพศที่ลืมนื้อลืมตัว

พระในครั้งพุทธกาล พระของพระตถาคตจริง ๆ พระศากยบุตร ไม่ใช่พระที่ลืมนื้อลืมตัว
ไม่ใช่พระที่ติดอยู่ในโลกามิสทั้งหลายเหล่านี้ซึ่งมีอยู่ถมไป ทั่วไปในโลกอันนี้
ไม่เป็นของแปลกประหลาดยิ่งกว่าธรรมที่พระลูกศิษย์ตถาคตกำลังบำเพ็ญ คู้ยเชี่ยวชาญ
คั่นอยู่ภายในใจในกายของตัวเอง อันนี้เป็นของประเสริฐมาก เป็นของแปลกประหลาด
มาก ผิดสิ่งทั้งหลายที่กล่าวมาเหล่านี้ เพราะฉะนั้นท่านจึงสอนไม่ให้หลง ไม่ให้ลืมนื้อ
ลืมตัวกับสิ่งเหล่านั้น ซึ่งเป็นของไม่ได้มีคุณค่าอะไรนัก เพียงอาศัยส่วนร่างกายไปวัน

หนึ่ง ๆ เท่านั้น อย่าให้ได้เป็นขวากเป็นหนามมาทำลายการดำเนินเพื่อธรรมอัน
ประเสริฐเลิศเลอซึ่งมีอยู่ภายในจิตใจ

กายของเรานี้ได้แก่อริยสัจ ๔ นี้ละเป็นทางเดินเพื่อความหลุดพ้นได้โดยถูกต้อง
และเป็นทางเดินเพื่อธรรมอันประเสริฐ สัจธรรมทั้งสี่นี้เป็นทางอันประเสริฐ เป็นแนว
ทางอันประเสริฐ ที่จะทำให้ผู้บำเพ็ญถึงธรรมแดนประเสริฐได้ ต้องเป็นผู้สมบูรณ์ในสัจ
ธรรมทั้งสี่นี้ โดยทางมรรคคือปัญญาเป็นสำคัญ ท่านจึงสอนไม่ให้ลิ้มเนื้อลิ้มตัว

เราจะเห็นได้ที่พระองค์ทรงสลดสังเวชจากการพิจารณาของพระองค์ จนถึงกับ
ได้ตรัสรู้แล้วนำธรรมะมาสั่งสอนโลก เช่น วันบำเพ็ญที่จะตรัสรู้ในคืนวันเดือนหกเพ็ญ
เบื้องต้นท่านก็ทรงบำเพ็ญอานาปานสติที่ยึดได้จากอดีต ในคราวที่พระราชบิดาพาเสด็จ
ไปแรกนาขวัญ พระองค์ประทับอยู่ใต้ร่มไม้ ทรงเจริญอานาปานสติ ได้รับความสงบร
เย็นมากมาตั้งแต่ครั้งนั้น แล้วทรงย้อนระลึกถึงกาลนั้นด้วยอานาปานสตินั้นแล ได้นำมา
เข้าสู่ในวงปัจจุบันของการบำเพ็ญในคืนวันเดือนหกเพ็ญนั้น

นี่เริ่มต้นที่เป็นผลเกิดขึ้นจากการภาวนาของพระองค์ในปฐมยาม ปุพเพนิวาสา
นุสสติญาณ ทรงระลึกชาติคือชาติของพระองค์ ดวงวิญญาณของพระองค์คือดวงจิต
ของพระองค์นั้นแล ที่เคยท่องเที่ยวในภพน้อยภพใหญ่มาไม่รู้กี่กัปก็กัลป์ นับจำนวนไม่
ได้เลยว่ามีมากมายขนาดไหน เพราะตายแล้วเกิดแล้ว เกิดแล้วตายแล้ว วกเวียนหมุน
เวียนเปลี่ยนแปลงไปในภพน้อยภพใหญ่ สูง ๆ ต่ำ ๆ ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ตามอำนาจแห่ง
กรรมดีกรรมชั่วที่สลับปนกันอยู่ในจิตดวงเดี่ยวนั้น นี่พระองค์ทรงเล็งญาณที่ว่าได้ตรัสรู้
หรือได้บรรลุ ปุพเพนิวาसानุสสติญาณ คือญาณหยั่งทราบระลึกชาติถอยหลังที่เคยเป็น
มาแล้วได้มากมาย ทำให้พระองค์เกิดความสลดสังเวชในการท่องเที่ยวแห่งวัฏสงสาร
ของจิตดวงนี้

ดวงนี้คือจิตพระองค์นั้นแหละ ทรงพิจารณาย้อนไปถึงอดีตจนหาประมาณไม่ได้
เรียกว่าไม่มีเงื่อนไขต้นเงื่อนปลายแห่งทางอันเป็นที่ท่องเที่ยวของวัฏจิตดวงนี้ จากนั้นจึง
ย้อนเข้ามาสู่วงปัจจุบัน คือขณะที่ประทับอยู่ในเวลานั้น ได้ทรงทราบถึงเรื่องความเป็น
มาของพระองค์ว่า คือใจดวงนี้แลเป็นผู้เป็นมาในภพในชาติทั้งหลายดังที่กล่าวมานี้จน
ถึงวงปัจจุบันนี้ ได้เกิดความสลดสังเวชในการเกิดการตายของพระองค์ ว่าไม่มีอะไรที่
ปรากฏว่าเป็นของประเสริฐเลิศเลอเลย การเกิดการตายคือการแบกหามกองทุกข์ทั้ง
มวล ภพน้อยภพใหญ่ล้วนมีทุกข์ทั้งนั้น มากน้อยต่างกันเป็นลำดับลำดับตามกรรมนิม
นี่ก็ทำให้พระองค์ทรงเกิดความสลดสังเวชเต็มพระทัย ในปฐมยามที่ได้บรรลุ ปุพเพ
นิวาसानุสสติญาณ นี้ ซึ่งเป็นเรื่องของพระองค์เพียงพระองค์เดียว คือพระจิตหรือ

วิญญานดวงนี้ของพระองค์เพียงดวงเดียวเท่านั้น จนพรรณนาไม่จบในเรื่องภพเรื่องชาติเกิดแก่เจ็บตาย

พอถึงมัชฌิมยามก็ทรงบรรลु จตุปบาทญาณ ทรงหยั่งทราบเรื่องความเกิด ความตายของจิตวิญญานแห่งสัตว์ทั้งหลายไม่มีประมาณในโลกนี้ ว่าไม่มีจิตดวงใดที่จะ อยู่ได้ว่างเปล่าด้วยความเป็นอิสระของตน ล้วนแล้วแต่หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงเกิดแก่ เจ็บตายเช่นเดียวกับพระองค์ที่เคยเป็นมา คือเช่นเดียวกับพระวิญญานของพระพุทธ เจ้าที่เคยเป็นมาแล้วอย่างนั้นเหมือนกัน นี่เป็นวงกว้างขวางของวิญญานแห่งสัตว์โลกที่มี อยู่ในสามภพนี้

ไม่มีวิญญานดวงใดจะว่างจากความหมุนเวียนเกิดตายของตัวเองทั่วหน้ากัน มี สุขบ้างทุกข์บ้างอย่างนี้พอประมาณ ใ้สุขน้อยทุกข์มากนี้มีอยู่มากมายเต็มไปหมดใน แหล่งแห่งโลกธาตุนี้ ด้วยวิญญานที่แบกความทุกข์ความทรมานเพราะความเกิดแก่เจ็บ ตาย และเพราะกรรมที่ตนสร้างมาเจือปนกันไปในภพนั้น ๆ ทรงเกิดความสลตสังเวช มากมายในบรรดาวิญญานของสัตว์โลกทั้งหลาย นอกจากทรงสลตสังเวชในพระจิตของ พระองค์ตอนปฐมยามแล้ว ยังมาเกิดความสลตสังเวชอย่างมากมายในจิตวิญญานของ สัตว์ทั้งหลาย ที่เกิดและตายอยู่ไม่หยุดไม่หย่อนเต็มทั่วโลกธาตุ เต็มไปหมดตั้งแต่เรื่อง ความเกิดตายของวิญญานแห่งสัตว์โลกนี้

นี่พูดถึงเรื่องความสลตสังเวชของพระองค์ จนได้ธรรมขึ้นมาเป็นเครื่องพรา้สอน โลกในปัจฉิมยาม คือได้ตรัสรู้ธรรม ได้แก่สังหารอวิชชาตัวเป็นเชื้อพาให้สัตว์ทั้งหลาย ได้เกิดแก่เจ็บตายอยู่ไม่หยุดไม่ถอยนั้น ออกจากพระทัยโดยสิ้นเชิงไม่มีสิ่งใดเหลือ นั้น แผละจึงได้ธรรมอันแท้จริงมาสั่งสอนโลก ด้วยความรู้จริง ๆ เห็นจริง ๆ เรื่องของพระ องค์ว่าเคยเกิดมาก็ภพก็ชาติ ก็ทรงรู้ทรงเห็นในปฐมยามนั้น และเรื่องความเกิดตายของ สัตว์ทั้งหลายในแหล่งโลกธาตุนี้ ก็ทรงทราบชัดในมัชฌิมยามคืนวันเดียวกัน และการ ตรัสรู้ธรรมแท้ รู้แจ้งแทงทะลุข้ามวัฏจักรวัฏจิตออกจากพระจิตโดยสิ้นเชิงไม่มีสิ่งใด เหลือเลย ก็ได้ตรัสรู้ก็ได้สังหารกันแล้วในคืนวันนั้น จึงเป็นผู้ได้ตรัสรู้ธรรมอันสมบูรณ์ เต็มที่ มาสั่งสอนสัตว์โลกอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยหาที่สงสัยไม่ได้ เพราะพระองค์ทรง ผ่านมาทั้งหมด

เรื่องของพระองค์เองก็ทรงผ่านมาแล้วด้วย ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ เรื่องของ สัตว์โลกทั้งหลายก็ทรงผ่านมาแล้วด้วย จตุปบาทญาณ ที่ทรงหยั่งทราบโดยตลอดทั่ว ถึงเรื่องภพเรื่องชาติ ที่เป็นเหตุก่อให้เกิดแก่เจ็บตายอยู่ไม่หยุดไม่ถอย พระองค์ก็ได้ตรัสรู้ คือสังหารมันเรียบร้อยแล้วในพระทัยของพระองค์ จึงเป็นพระทัยที่

บริสุทธิ์พุทธะเต็มดวง และนำธรรมที่ได้ทรงรู้แจ้งแทงทะลุมาแล้วนั้น มาสั่งสอนสัตว์โลกด้วยความเมตตาสงสารอย่างยิ่ง ไม่มีอันใดจะเสมอเหมือนความสงสารนั้นเลย

ศาสนาของพระพุทธเจ้าจึงเป็นศาสนาที่ถูกต้องแม่นยำ เหมาะสมกับผู้ที่มิอำนาจวาสนาที่ควรจะได้ครอง หรือควรจะได้ประพฤติปฏิบัติกราบไหว้บูชาเป็นขวัญตาขวัญใจประจำชีวิตของตนโดยแท้ไม่สงสัย เป็นศาสนาคุณุโลกคุณุสงสาร เป็นศาสนาคุณุบ้านคุณุเมืองของสัตว์โลกมาเป็นประจำ นับจำนวนไม่น้อยที่พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ ๆ ได้ตรัสรู้แบบเดียวกันนี้ และได้สั่งสอนสัตว์โลกแบบเดียวกันนี้ ถ้ายทอดกันเรื่อยมาจนกระทั่งถึงพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันนี้

นี่แลคือศาสนาที่รื้อถอนสัตว์โลก เป็นศาสนาที่สัตว์โลกได้สร้างบารมีคุณงามความดีทั้งหลายได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย เป็นบุญญาภิสมภารฝังในจิตใจ ที่เรียกว่าเป็นอุปนิสัยติดจิตติดใจมา ด้วยการสร้างคุณงามความดีจากศาสนธรรมของพระพุทธเจ้า หรือจากพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์เรื่อยมา จะเป็นองค์ใดก็ตาม แล้วแต่ผู้ใดรายใดจะประสบพบเห็นกับพระพุทธเจ้าองค์นั้น ๆ และศาสนาของพระองค์ ได้ประพฤติปฏิบัติตามมา ล้วนแล้วแต่เป็นการสร้างคุณงามความดี ที่เรียกว่าบารมี มา ล้วน ๆ จนถึงปัจจุบันนี้

เราทั้งหลายได้พบเห็นพุทธศาสนาพร้อมทั้งได้ปฏิบัตินี้แล้ว ชื่อว่าเป็นผู้มีวาสนาบุญญาภิสมภารพอประมาณจริง ๆ ไม่เช่นนั้นจะเกิดมาพบพุทธศาสนาไม่ได้เลย เราเป็นผู้ได้เปรียบกว่าสัตว์ทั้งหลายหรือคนก็ตาม ในจำนวนที่ล้านคนมนุษย์เราที่มีอยู่ในโลกนี้ เราเป็นผู้หนึ่งที่ได้ประสบพบเห็นพุทธศาสนาและได้ปฏิบัติตามนี้ เราจึงเป็นผู้ได้เปรียบ ส่วนสัตว์ทั้งหลายไม่ต้องพูด หมดหวังจริง ๆ ส่วนมนุษย์ก็คือเราคนหนึ่ง นี้ได้เปรียบกว่ามนุษย์ทั้งหลายอยู่มาก

จึงขอให้ทุก ๆ ท่านได้ภาคภูมิใจในการบำเพ็ญคุณงามความดีของเรากับพระพุทธศาสนา และได้มอบกายถวายชีวิตของตนเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และ ยึด พุทธ ธรรม สงฆ์ สรรณ คจฺฉามิ เป็นชีวิตจิตใจ ผากเป็นผากตายกับท่านดังที่เป็นมานี้ นับว่าเป็นธรรมชาติที่เราทั้งหลายภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะเหมาะสมจริง ๆ กับภูมิมนุษย์เช่นเราซึ่งเป็นผู้มีนิสัยอยู่แล้ว จึงได้ประสบพบเห็นธรรม ขอให้ตั้งหน้าตั้งตาประพฤติปฏิบัติ อย่าได้ลดละความพากความเพียร

เราอยู่ที่ไหนก็ตาม ความดีหรือความสุขเป็นสิ่งที่ไม่จีจจาง ไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่ใด ไม่ว่าจะพระไม่ว่าฆราวาส ไม่ว่าเด็กผู้ใหญ่ ความสุขและความดีเป็นสิ่งที่ใคร ๆ ไม่รังเกียจ เฉพาะอย่างยิ่งความสุขเป็นสิ่งที่โลกต้องการเรื่อยมา ความทุกข์มีแต่คนรังเกียจ สัตว์รังเกียจ ไม่มีใครต้องการ

เราได้บำเพ็ญความดีนี้เพื่อความสุข จะยากลำบากบ้างหรือยากลำบากมากน้อยเพียงไร ก็ขอให้ถือหลักความสุขเป็นที่ตั้งที่จะน้อมตัวเข้าไปสู่จุดนั้น ให้ได้มากน้อยเต็มกำลังความสามารถของเรานั้นแหละ เราจะไม่ผิดหวัง เพราะอยู่เราก็อาศัยความสุข หวังความสุข การตายไปนั้นเราก็หวังความสุขเป็นหลักของใจ เป็นที่ยึดของใจ เป็นเครื่องพยุงจิตใจของเรา

ถ้ามีแต่ความทุกข์ร้อนโดยถ่ายเดียวแล้วโลกไหนก็โลกเถอะ มันคับแคบนิดเดียวเท่านั้น เพราะฉะนั้นคนจึงทำลายตัวเองได้ด้วยความคับแคบตีบตันในจิตใจ โลกกว้างแสนกว้างไม่ได้กว้างเลย มันคับแคบตีบตันบีบอยู่ที่หัวใจ แล้วก็ตัดสินไปในทางที่ผิดซ้ำเข้าไปอีกว่า ตายแล้วจะสะดวกสบาย และฆ่าตัวตายด้วยวิธีการต่าง ๆ จนตายไปเสีย นั่นก็ยิ่งเพิ่มโทษทุกข์เข้าไปอีก หากความเป็นไปดังที่ตัวคิดคาดไว้ไม่มีเลย นี่ก็เป็นความหลงซ้ำเข้าไปอีกมากมาย

เพราะความทุกข์บีบคั้นนั่นเองคนเราจึงได้ตัดสินใจไปในแง่ต่าง ๆ ซึ่งส่วนมากอยากจะทำดีว่าร้อยทั้งร้อยออกในทางผิดกันทั้งนั้น ไม่ได้ออกในทางถูกเหมือนผู้ที่ยึดธรรมเป็นหลัก เป็นชีวิตจิตใจหรือเป็นเครื่องดำเนินเลย ผู้ที่ยึดหลักธรรมนี้เป็นผู้มีเหตุมีผลมีการยับยั้งชั่งตัวได้ดี ไม่ว่าจะเหตุการณ์งานภายนอกภายใน ผู้มีธรรมย่อมเป็นผู้สม่ำเสมอ ย่อมเป็นผู้ไม่ผิดพลาดเสมอไป

เฉพะอย่างยิ่ง เอ้า เราทำความพากเพียรให้เห็นชัดเจนกับตัวของเราเองนี้ วันใดจิตของเราว่าวุ่นซุ่มมัว วันนั้นภาวนาไม่ได้เรื่อง นั่นฟังซิ วันไหนเราตัดจิตของเราหรือปราบจิตของเราได้ด้วยความเด็ดเดี่ยวอาจหาญ วันนั้นจิตสงบลงให้เราเห็นต่อหน้าต่อตา เป็นได้สำหรับผู้เด็ดเดี่ยวอาจหาญไม่สงสัย เพราะนี่เป็นคติธรรมดาของข้าศึก เมื่อมันรุนแรงมากบางที่ต้องแพ้นั้นแหละที่เราเป็นทุกข์เพราะความแพ้นี้ ไม่ใช่เพราะความชนะ แพ้ความคิดความปรุง ความทะเยอทะยาน ซึ่งมีอยู่ภายในหัวใจนี้แหละไม่ได้อยู่ที่ไหน

ผู้ก่อเหตุก็ก่ออยู่ที่ใจ เรื่อย่าเข้าใจว่าต้นไม้ภูเขาดินฟ้าอากาศ โลกกว้างแสนกว้างมาก่อเหตุก่อทุกข์ก่อความลำบากให้แก่เราเลย ผู้ที่ก่อความทุกข์ความลำบากก่อต้นเหตุทั้งหลาย ให้เราได้รับความทุกข์ความลำบากเป็นส่วนมากกว่าส่วนดินนั้น คืออะไร ก็คือสิ่งที่เป็นพิษฝังอยู่ในจิตใจนี้แล มันถึบตัวมันออกมา มันแสดงฤทธิ์เดชของมันออกมา ด้วยกิริยาทำทางต่าง ๆ ภายในจิตใจ จึงทำให้เราคิดในแง่ที่นั่นแ่งนี้อันเป็นส่วนเสียส่วนไม่ดี จนกลายเป็นความฟุ้งซ่านรำคาญ เกิดความทุกข์ภายในตนเอง เพราะธรรมชาติอยู่ภายในนั้นมีกำลังมาก ส่วนธรรมมีกำลังน้อยก็ต้านทานกันไม่อยู่

เมื่อต้านทานกันไม่อยู่สู้กันไม่ไหว เรื่องของสิ่งที่เป็นพิษก็ยิ่งสนุกแสดงลวดลาย ออกฤทธิ์ออกเดชเต็มฝีมือของตัวเองนั่นแหละ

เวลาเราได้รับความทุกข์มาก เพราะการแพ้งของเรา สู้มันไม่ได้..มี เราพูดในวงปฏิบัติเรานี้แหละ ผมเคยเป็นมาแล้วไม่ได้ไอ้ได้อวด พูดให้เป็นคติแก่หมู่แก่เพื่อน บางทีน้ำตาร่วงก็มี ผมบ้ำเพ็ญเพียรสู้มันไม่ได้อย่างที่ว่านี่แหละ ทั้ง ๆ ที่เรามุ่งไม่ใช่มุ่งต่ำ ๆ นะ ออกมาปฏิบัตินี้เรากลับมาปฏิบัติด้วยความมุ่งมั่นสูงสุดจริง ๆ

นับตั้งแต่เรียนหนังสืออยู่ ความมุ่งมั่นในการที่จะปฏิบัติตัวนี้มีไม่ลดไม่ละ เมื่อออกมาสมมักสมหมายสมความปรารถนาที่จะออกแล้ว สู้กับมันยังได้น้ำตาร่วง เพราะกำลังของมันมากกว่าเรา เหยียบย่ำทำลายเราไปต่อหน้าต่อตา จึงเกิดความเคียดแค้นแล้วน้ำตาร่วงออกมา นั่นความเคียดแค้นที่จะเอามันให้ได้นี่ เป็นความเคียดแค้นในทางด้านธรรมะ เรียกว่าเป็นมรรค ไม่ใช่ขึ้นชื่อว่าความเคียดแค้นแล้วก็เป็นกิเลสเสียโดยถ่ายเดียว...ไม่ใช่ ใ้พากันเข้าใจเอาไว้ในตอนนี้อีกนะ

ส่วนมากชาวพุทธเรานั้นแหละว่า อยากอะไรก็ตามหรือมีอะไรก็ตาม ที่จะเป็นเครื่องสังหารกิเลสแล้ว ใ้กิเลสมากล่อมเอาเสียว่าเป็นต้นเหตุ ถ้าอยากอย่างนี้เป็นต้นเหตุ ถ้าเคียดอย่างนี้เป็นความโกรธเป็นความโมโหโทโส เลยใ้กิเลสกล่อมไปหมด ไม่ใ้มีความโกรธต่อกิเลส ไม่ใ้มีความเคียดแค้นต่อกิเลส ไม่ใ้มีความอยากต่อการปราบปรามกิเลส สุดท้ายก็กิเลสเหยียบเอา ๆ นี้ใ้พากันทราบเอาไว้

เรื่องความอยากมีด้วยกัน ความเคียดแค้นมีด้วยกัน ฝ่ายกิเลสเคียดแค้นเพื่อผูกมัด เคียดแค้นเพื่อก่อความทุกข์ความทรมานใ้แก่เราเอง นั่นเรียกว่าเป็นฝ่ายกิเลส ความเคียดแค้นที่จะตัดสันดาน หรือที่จะปราบกิเลสอันเป็นตัวข้าศึกทำลายเราอยู่ภายในจิตใจใ้สิ้นซากลงไปนี่ เป็นความเคียดแค้นโดยทางมรรค มีความเคียดแค้นมากเท่าไร มีความอยากหลุดพ้นหรือมีความอยากชนะมากเท่าไร นั่นแหละความเพียรยิ่งแ่กล้าสามารถ จนกระทั่งไม่รู้หลับรู้นอนเลย นั่น มันเพลินในการต่อสู้กับกิเลสประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้าศึกของธรรม

นี่ความเพียร เมื่อความเคียดแค้นใ้กิเลสมากเท่าไร ความเพียรยิ่งเด็ด ๆ อันนี้เราก็เคยเห็นเคยเป็นมาแล้วไม่ใช่มาคุยใ้หมู่เพื่อนฟังเฉย ๆ จะพูดใ้ฟังเพื่อเป็นคติและเป็นทางเดินต่อไปว่าเป็นของมีได้ เอาเราเป็นตัวพยานอย่างนี้ก็ได้ แน่ะ เราพูดอย่างนี้ต่างหากนะไม่ได้หมายถึงจะโอ้อวด ที่จะใ้ทำให้เกิดความเคียดแค้นมากจนถึงกับเอา เป็นก็เป็น ตายก็ตายนี่ละ เราเคยเป็นมาแล้วเพราะจิตเสื่อม แน่ะ จิตเสื่อมนี้เราเคยพูดมาแล้วไม่รู้กี่ครั้งก็หนแก่เพื่อนฝูงใ้ได้ฟังเป็นความเข็ดหลาบ

จิตเสื่อมนี้ทุกข์มากจริง ๆ จนหาประมาณไม่ได้เลย ไม่มีวันลืม แม้แต่ทุกวันนี้ยังไม่ลืมจะว่าอะไรกัน เพราะมันถึงใจจริง ๆ จนกลายเป็นสัจธรรมขึ้นมา ด้วยจำความที่ว่าจิตเสื่อมนั้นไม่ลืม มันกลายเป็นสัจธรรมขึ้นมา ไม่ใช่ความจำเสียแล้ว มันเป็นความจริงขึ้นมากับตัวเอง ที่นี้พอเราเร่งความเพียรได้ พอจิตเริ่มไม่เสื่อมแล้วก็ยิ่งเน้นหนักลงไปเรื่อย ๆ เรียกว่าผูกโกรธผูกแค้นกันอย่างหนัก จนกระทั่งถึงนั่งเอาหามรุ่งหามค่ำ กันพอง เอ้า เป็นก็เป็น ตายก็ตาย

คราวนี้ก็เลสได้อยู่ในอำนาจของเราแล้ว ก็เลสอ่อนตัวลงไปแล้ว จิตเราได้เหนี่ยวมันแล้ว เอ้า เป็นก็เป็น ตายก็ตาย คราวนี้จิตดวงนี้จะเสื่อมอีกไม่ได้ ถ้าจิตดวงนี้เสื่อมอีกเราต้องตายเท่านั้น ถ้าเรายังมีชีวิตอยู่ดูตราบดีแสดงว่าจิตนี้ไม่เสื่อม และจะเอาให้ผ่านพ้นไปได้ นี่ความเคียดแค้นนี้ถึงใจจริง ๆ ไม่ลืมจนกระทั่งปัจจุบันนี้ เพราะความเสียใจ ความเสียดาย

คือเสียใจนี้เกิดมาจากความเสียดายที่จิตเสื่อม จิตเสื่อมนี้ร้อนมากจริง ๆ นะ ผู้ภาวนายังไม่เคยเห็นยังไม่เคยเป็นสมาธิไม่เคยสงบ ยังพอเป็นพอไป ผู้ที่เห็นความสงบของจิตจนกระทั่งแน่นปึ๊งนี่ผมเป็นจริง ๆ นะ จิตนี้แน่นเหมือนภูเขาเลยทีเดียว ทั้ง ๆ ที่จิตมีกิเลสอยู่นั้นแหละ พลังของสมาธิมีกำลังมากเหมือนกับเป็นหินทั้งแท่ง แต่ครั้นแล้วเพราะการไม่รักษา คือความไม่รอบคอบไม่ฉลาดในการรักษาจิตประเภทนี้นั่นเอง จึงทำให้ค่อยเสื่อมลง ๆ โดยเจ้าตัวไม่รู้ นั่น

เมื่อเสื่อมลงไป ๆ กลับเอาคืนมาไม่ได้ เพียงแต่เข้าได้บ้าง คือเข้าสมาธิสงบได้บ้างไม่ได้บ้างเท่านั้น ก็รู้ตัวว่านี่ ๆ จิตของเราจะเสื่อมแล้ว รีบออกบำเพ็ญเอาเต็มเม็ดเต็มหน่วย ถึงขนาดนั้นมันก็เหยียบหัวเอาต่อหน้าต่อตา จนปึกว่า ๆ นั้นฟังซิ จิตถึงได้ก้าวหน้า จึงได้กลับเจริญขึ้นมาแล้วไม่เสื่อม ตั้งแต่บัดนั้นละที่นี้ความเข้มข้นของใจ ความเคียดแค้น ความระมัดระวังของใจนี้มีกำลังมากที่สุดเลย จนถึงกับขั้นที่ว่านั่งหามรุ่งหามค่ำ กันพองพองไป อะไรจะตายก็ตาย ขอให้จิตนี้ได้ทรงตัวไว้เท่านั้น ถ้าจิตนี้ได้เสื่อมเมื่อไรเราจะต้องตายแน่ ๆ โนนนะฟังซิ มันจะตายด้วยเหตุใด

เราก็ได้คิดถึงพระโคธิกะ ที่ท่านเอามัดโกนมาเชื่อนคอตานตาย นี่มีในตำรา นั้นละจิตของท่านเสื่อมมาถึง ๕ หน เจริญจนท่านพูดไว้ในตำราว่า ฌาน เสื่อมจากฌาน เสื่อมจากฌานก็คือเสื่อมจากสมาธินั้นแลจะไปเสื่อมจากอะไร เจริญแล้วเสื่อม ๆ ถึงทำหนทกหน หนที่หกนั้นละท่านเอามัดโกนมาไว้ที่เดียวเลย แล้วเชื่อนจริง ๆ ในตำรับตำรา มี นั้นตายด้วยจริง ๆ เพราะความที่ท่านเสียใจนั่นเอง

นี่เป็นเหตุที่จะหยั่งถึงกันในเวลาที่เราได้เป็นอย่างนั้น คือจิตของเราเสื่อม เสื่อมจนเสียใจขนาดนั้น เมื่อเวลาก้าวขึ้นมาขั้นนี้แล้วจะเสื่อมไปไม่ได้ เราจะต้องตายด้วยทำ

ใดทำหน้าที่โดยไม่ต้องสงสัย นั่นฟังซิความเสียใจขนาดไหน เพราะฉะนั้นมันจึงมีกำลังกล้าเอามากมาย ในขณะที่ได้ปราบมันได้อยู่ในขั้นนี้แล้วจึงเอาอย่างหนักทีเดียว นี่ความเป็นเช่นนี้ไม่เรียกว่ากิเลส นี่หมายถึงเราจะพูดเอาระหว่างกิเลสกับธรรมเป็นยังไง มันเคียดแค้นกันเป็นยังไง ความเคียดแค้นที่เป็นธรรมก็เพื่อจะปราบกิเลส แล้วจะเป็นกิเลสไปได้ยังไง ถ้าเป็นกิเลสแล้วจะปราบกิเลสได้ยังไง

นี่เราเห็นได้ชัด ๆ ว่าปราบได้นี่ กำลังความเพียรกล้าสามารถเข้าเท่าไร กิเลสยิ่งอ่อนตัวลง ๆ นี่เห็นได้ชัดในการประกอบความพากเพียรที่ผ่านมา ความเพียรกล้าเท่าไร เอ้า ถึงขนาดว่าล้มล้มล้มนอน บางทีนอนไม่หลับเพราะความเพียรกล้า เนื่องจากความเพลินในการต่อสู้กับกิเลส ความเห็นโทษก็จนให้เกิดความเพลินอันหนึ่งเหมือนกัน เพลินด้วยการจะปราบมันนั่นเอง และเรื่องของสติปัญญารวดเร็วคล่องตัว ก็เพลินไปอีกอันหนึ่ง นี่จะทำให้เพลิน

ความเพลิน ความไม่หยุดไม่ถอยในความพากเพียรมันก็เป็นมรรค นี่ละมีกำลังกล้าอย่างนี้เอง ความอยากหลุดพ้นหรือความจะเอาชนะกิเลสไม่ให้มีซากเหลืออยู่ภายในจิตใจเลยนี่ก็มีกำลังกล้า เพราะฉะนั้นความเพียรจึงมีกำลังกล้า นี่มันเป็นไปตาม ๆ กันอย่างนี้ท่านเรียกว่ามรรคทั้งมวล กำลังกล้าสามารถทุกสิ่งทุกอย่างในด้านธรรมะที่จะปราบกิเลสแล้ว เป็นมรรคทั้งนั้น อย่าเข้าใจว่าเป็นกิเลส ถ้าเป็นกิเลสแล้วจะแก้กันไม่ลง นี่เป็นมรรคจึงแก้กิเลสและปราบกิเลสได้ ด้วยความเด็ดเดี่ยวอาจหาญ ด้วยความเผ็ดร้อนประเภทนี้ ให้ท่านทั้งหลายจำเอาไว้

เรื่องความเพียรนี้จะมีเป็นพัก ๆ ตอน ๆ ไป ที่แรกนี่ก็อึดอาดเหนื่อยนาทาก็มีแต่ความขี้เกียจขี้คร้านเพราะยังไม่เห็นผล แต่พอได้ปรากฏผลเริ่มขึ้นมาเป็นสมาธิจิตเริ่มจะสงบจิตเริ่มสบาย ที่นี้ความเพียรเริ่มก้าว เพราะจิตไม่ยุ่งเหยิงวุ่นวายคิดไปในทางโลกทางสงสาร มีแต่ความสงบ ใจมีตัวด้วยธรรมคือความสงบร่มเย็นภายในจิตใจสบายนี่พออยู่แล้ว สมณะเราถ้าจิตสงบถ้าจิตเป็นสมาธิแล้วอยู่ไหนก็พออยู่ได้สบาย ถึงจะยังไม่ได้มีความคล่องแคล่วแกว่งกล้าในทางปัญญาก็ตาม เพียงขั้นนี้ก็พออยู่พอกิน

เพราะฉะนั้นผู้ที่จิตเป็นสมาธิจึงมักจะติดสมาธิ ไม่อยากจะออกชวนชวาย เนื่องจากไม่เคยเห็นคุณค่าแห่งธรรมที่เหนือสมาธิไป จึงต้องติดในสมาธิ ถ้าไม่มีผู้แยกผู้แยะ ไม่มีผู้ดูผู้ดำหรือสั่งสอนว่ากล่าวให้รู้จักวิธีการก้าวเดินสมาธินี้ จะติดอยู่นั่นแน่ ๆ และจนกระทั่งวันตายจะหาทางออกไม่ได้เลย ก็ไม่หานี่ นี่อันหนึ่ง

แต่นี้พอก้าวออกทางด้านปัญญา ที่นี้ปัญญาจะเริ่มไหวตัว ไหวตัวไปไหน ไหวตัวไปในสิ่งที่เป็นเครื่องผูกพันต่อเรา แต่ก่อนมันเคยรัก รักอะไร ฟังซิ อะไรที่เป็นวิสภาคของเรา มันจะต้องจ่อเข้าไปตรงนั้น มันรักอะไร รักรูป รูปอะไร มันหยั่งเข้าไปมันก็

ทราบเองนี่นะ เสียงอะไร กลิ่นอะไร นั้นฟังซิ เพียงเท่านี้ท่านทั้งหลายเข้าใจไหมที่พูดนี้
นี่ละที่เป็นวิสภาค ที่เป็นข้าศึกต่อกันมาเป็นประจำ แต่เราถือว่าเป็นความรักความชอบ
ใจของเรา เพราะจิตของเราเป็นกิเลสทั้งดวงมันจึงเข้ากันได้สนิท ไม่มีทางคิดว่าจะต่อสู้
ทางคิดว่าจะเห็นโทษเห็นภัย แต่พอปัญญาหยั่งเข้าไปแล้วมันจะเริ่มเห็นโทษ เห็นโทษ
สิ่งที่เราเคยว่าเป็นคุณ สิ่งที่เราได้เคยบูชามันตลอดเวลาและถูกมันกล่อมอยู่ตลอดเวลา
แล้วจะเริ่มตื่นตัวขึ้นมาด้วยปัญญา

นี่ละท่านจึงเรียกว่าปัญญา เพราะสอดเข้าไปพบ ๆ ตรงไหน ๆ จะค่อยทราบ
เห็นเรื่องโทษเรื่องคุณเป็นคู่เคียงกันไป ๆ โดยลำดับ ไม่เหมือนแต่ก่อนซึ่งเห็นว่าเป็น
คุณอย่างเดียวทั้ง ๆ ที่เป็นโทษ พอปัญญาหยั่งเข้าไปจะเห็นเป็นโทษแทรกกันเข้ามาใน
ทางปัญญา นี่ปัญญาก็ก้าวเดินพิจารณา

อ้าว จะพูดถึงเรื่อง อนิจจัง ตรงไหนมันเที่ยงมีไหมในสกลกายของเขาของเรานั้น
ทุกขุ บิบบังคับอยู่ตลอดเวลาหาความสุขได้เมื่อไร นั้น อนตตา ถือเอาเป็นสาระแก่น
สารที่ไหนได้ นี่อันหนึ่ง ส่วนมากมักจะแยกเข้าไปสู่ภาวะอสุภังนี่ละอันหนึ่ง สำคัญมากที่
จะแก้เรื่องของราคะ ทำราคะให้เบาลงโดยลำดับลำดับจนจับเงื่อนไขได้ และจับตัวของมัน
ได้ก็เพราะเรื่องอสุภังเป็นสำคัญ นี่ท่านว่าปัญญาก้าวเดินก้าวอย่างนี้

ที่นี้พอปัญญาก้าวเดินแล้ว เห็นเหตุเห็นผลไปด้วยแล้วทำไมปัญญาจะอยู่ที่นี้
เห็นผลแล้วต้องก้าว เหมือนเราทำงานทำการปรากฏผลขึ้นมาอย่างไร ๆ แล้วเจ้าของต้อง
มีความขยันหมั่นเพียร เช่น การค้ามีกำไรก็ย่อมมีความเพลิดเพลิดในการในงานไม่ซี
เกียจซีคร้าน เหมือนที่ว่าค้าขาดทุนทุกวัน ๆ แล้วคอยแต่จะจม ใครจะมีแก้ไขค่าละ นี่ก็
เหมือนกันนั่นแหละ พอถึงขั้นที่ปัญญาก้าวเดิน อ้าวพิจารณา จากนั้นแล้วก็เป็น
ปัญญาหมุนตัวไปโดยลำดับลำดับที่เคยพูดให้ฟังแล้วว่าภาวนามยปัญญา นั้นหมุนไปละ
ที่นี้ หมุนเรื่อย ๆ หมุนไปเท่าไรยิ่งเห็นยิ่งรู้อย่างไรยิ่งเข้าอกเข้าใจ สิ่งไม่เคยรู้อันหนึ่ง
เห็นเห็นขึ้นมา ไม่เคยคาดเคยคิดไม่เคยนึกว่าจะอะไร ๆ ที่เราไม่เคยเห็นมาแต่ก่อนว่า
ไม่มี ๆ ปรากฏขึ้นมา ๆ รู้อันหนึ่งเห็นขึ้นมานี่ซิ

จึงทำให้รู้ได้อย่างชัดเจนว่าจิตนี้พิสดารมากที่สุด ตา หู จมูก ลิ้น กายนี้พิสดารที่
ไหน ตาก็แค่รูปเท่านั้น เลยจากนั้นแล้วไม่ได้เรื่อง หูก็แค่เสียงเท่านั้น เลยนั้นแล้วไม่ได้
เรื่อง จมูกเหล่านี้เหมือนกัน แคกลิ่นเท่านั้น และลิ้นแค่รสเท่านั้น เลยนั้นแล้วไม่ได้เรื่อง
ไปทำหน้าที่อื่นนอกจากหน้าที่ของตนโดยเฉพาะแล้วไม่ได้เรื่อง ๆ

เอาตาให้ไปฟังเหมือนหูได้ไหม ไม่ได้ เอาหูไปดูเหมือนตาได้ไหม ไม่ได้ เนอะ
มันขัดกัน ๆ แต่เรื่องของใจนี้เมื่อได้เปิดสิ่งที่มิดมิดปิดบังจากใจโดยลำดับ ๆ ก็เหมือน
กันกับเมฆหมอกที่จางไป ๆ แสงพระอาทิตย์ฉายแสงอยู่แล้วย่อมกระจ่างออกมา นี่

เหมือนกันอย่างนั้นละ คือจิตนี้จะกระจ่างออกมา สิ่งไม่เคยรู้เคยเห็นมีอยู่แล้วต้องเห็นที่นี้ ก็เห็นไป ๆ แจ้งไปเรื่อย ๆ นี่ละที่ว่าเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่จะให้หยั่งทราบถึงเรื่องพระพุทธเจ้า ว่าพระองค์ทรงรู้ทรงเห็นจริงหรือ จึงได้มาสั่งสอนสัตว์โลกว่านรกมีจริง สวรรค์มีจริง บาปมีจริง บุญมีจริง และพรหมโลกมีจริง นิพพานมีจริง ไม่จริงได้ยังไงเมื่อประจักษ์อยู่ในหัวใจ ๆ

ใจดวงนี้ประกาศกังวานถึงกันอยู่ ประสานถึงกันกับความจริงทั้งหลายที่พระพุทธเจ้าสาวกทั้งหลายรู้ แม้แต่ตัวเท่าหนูนี้ก็ตามเถอะ จิตไม่ได้เรียกว่าหนูนี้ ดังพระพุทธเจ้าท่านสอนไว้ว่า นตฺถิ เสยฺโยว ปาปิโย นี้ผมพูดย่อ ๆ เอาเลยว่า บรรดาผู้ที่บริสุทธิ์มีจิตที่บริสุทธิ์วิมุตติพ้นจากกิเลสโดยประการทั้งปวงแล้ว มีความเสมอภาคกันหมด ไม่มีปรากฏว่าจิตดวงใดยิ่งหย่อนกว่ากัน นั่นฟังซิ นี่ละจิต ธรรมชาติอันนี้ละเป็นธรรมชาติที่รู้จะวายังไง มันก็รู้ซี้

พระพุทธเจ้ารู้ เราตัวเท่าหนูก็ตามทำไมจะรู้ไม่ได้ สิ่งที่อยู่ในวิสัยของตนที่จะควรรู้รู้ได้ นี่แหละเป็นเครื่องยืนยันกัน เป็นเครื่องยืนยันรับรองหมอบราบคาบแก้วหมอบตรงนี่ละ หมอบต่อพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ลงพระพุทธเจ้าทั้งหลายลงตรงนี้ ลงตรงที่บรรลุในจิตใจด้วยความสว่างกระจ่างแจ้งของตัวเอง กิเลสพังไปจากใจหมดแล้วเป็นยังไง จิตที่บริสุทธิ์นี้เป็นยังไง นั่น พระพุทธเจ้าท่านเป็นยังไง อันนี้เป็นยังไง นี่เข้ากันแล้วไม่ต้องไปเทียบก็ได้ แน่แล้วสิ่งที่ควรจะรู้จะเห็นเห็นไหมที่นี้ รู้ไหมนี่ ปฏิเสธได้ไหมว่าไม่รู้ไม่เห็นทั้ง ๆ ที่รู้ที่เห็นอยู่นี่ ปฏิเสธได้ไหม นั่น ปฏิเสธไม่ได้ เมื่อเป็นอย่างนั้นแล้วยอมรับ ๆ

นี่ละที่ว่ายอมรับศาสนาของพระพุทธเจ้าว่าจริงจริงอย่างนี้เอง ใครจะเป็นผู้ยอมรับ แต่เราตัวเท่าหนูเรายังยอมวะ เช่น ท่านผู้เป็นพระอรหันต์ทำไมท่านจะไม่ยอมล่ะ เราเพียงตัวเท่าหนูเรายังยอมแล้วเวลานี้ เรายอมจริง ๆ ตายก็ตายเถอะเราไม่มีอะไรเสียดายยิ่งกว่าธรรมพระพุทธเจ้า หัวเราขาดขาดไปเลยเราไม่เคยเสียดายอะไรยิ่งกว่าธรรมพระพุทธเจ้า แต่ธรรมพระพุทธเจ้านี้ไม่ได้ว่านั่นเลย เป็นเอาเป็น ตายเอาตายเข้าสู่เลย นี่เพราะหยั่งเห็นความจริงอันนี้เอง

นี่ละที่เราพูดถึงเรื่องปัญญา ก็หยั่งทราบเข้าไป ๆ ไม่เคยรู้รู้ ไม่เคยเห็นเห็น ไม่เคยละละได้จะวายังไง สิ่งที่ท่านว่าประเสริฐ ๆ แต่ก่อนได้ยินแต่เล่าให้ฟังหรือได้เห็นตามตำรับตำรา มีแต่ความจำความคาดคะเน เวลาไปเจอเอากันจ้ง ๆ ด้วยความจริงนี้จะวายังไง จะพูดอะไรได้ ปฏิเสธได้ไหม นั่นปฏิเสธไม่ได้

เมื่อถึงขั้นที่จะยอมรับกันแล้วด้วยความจริง ต้องจริงเหมือนกันหมด เรายกตัวอย่างเช่นการรับประทานเพียงเท่านี้ละนะ เราไม่ต้องพูดอะไรมากมาย ความอึดนั้นนะ

เป็นยังไง ถ้ามั่นใจไหม รับประทานอยู่ที่หมื่นก็แสนก็ล้านคนก็ตามเถอะ ไม่มีใครจะเป็นบ้ามาถามว่า ผมอิมแล้วยัง นี่ความอิมของผมเป็นยังไง ไม่มีใครจะถาม มันรู้กันมาตั้งแต่รสเปรี้ยว รสหวาน รสเค็ม รู้มาโดยลำดับด้วยจำเพาะตน ๆ โดยไม่ต้องถามกัน เพราะต่างคนต่างไม่สงสัยในลิ้นในปากของตนเองแล้วสงสัยอะไร ถึงอิม ถึงชั้นอิมก็ไม่ได้สงสัยในท้องตนเองแล้ว ไปสงสัยคนอื่นได้ยังไงเราไม่สงสัยเราแล้ว นี่ก็เหมือนกัน เช่นนั้น ธรรมที่ใครได้รู้ได้เห็น ผู้ปฏิบัติเห็นเป็นอย่างนั้นแหละ จงพากันพยายามปฏิบัติ

ธรรมนี้สด ๆ ร้อน ๆ แท้ ๆ เราอย่าไปคิดว่ากาลโน้น สถานที่เวลาล่วงเวลาโน้นมีธรรม เวลาโน้นธรรมด้อย หรือธรรมครีธรรมล้ำสมัย นี่เป็นเรื่องของกิเลสที่เคยกล่อมโลกให้หลับสนิท แล้วตื่นชื้ออยู่บนหัวใจของเรามากก็ปกก็กลับแล้วต่างหากมาหลอก ธรรมแท้ท่านไม่หลอก ท่านจะเป็นไปตามความจริง รู้ก็รู้ตามความจริงพระพุทธเจ้ารู้ เมื่อรู้ตามความจริงแล้วจึงสอนออกมาด้วยความจริง ปล่อยให้กับความจอมปลอมของกิเลส เพราะกิเลสนี้ปลอมร้อยเปอร์เซ็นต์ ธรรมะของพระพุทธเจ้าเดินสวนทางกันปล่อยให้กันอย่างเต็มที่เลย ไม่มีอะไรที่จะลบล้างยิ่งกว่าธรรมกับกิเลสลบล้างกันละ

เมื่อถึงขั้นสติปัญญาธรรมเป็นต้นมีขึ้นภายในจิตใจแล้ว จะลบล้างแต่กิเลสทั้งนั้น จนกระทั่งไม่มีอะไรเหลือภายในจิตใจแล้วอยู่แสนสบาย นั้นละจิตวิญญานดวงนี้แหละ ดวงที่พ้นจากความกดถ่วงทั้งหลายของวัฏจักรวัฏจิตแห่งแดนสมมุติ มีจิตดวงนี้เท่านั้นที่หลุดพ้นได้ มีจิตพระพุทธเจ้าทั้งหลายเท่านั้น สาวกของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ ๆ ทั้งหลายเท่านั้นที่หลุดพ้นไปได้ ที่อยู่เป็นอิสระ แต่เราไม่อยากจะพูดว่าอิสระเดี๋ยวก็จะหายไปอีกละ เพราะไม่ใช่เป็นอย่างนั้น ไม่ใช่เป็นเราอยู่อิสระเหมือนอย่างนั้น นี่เป็นสมมุติอันหนึ่ง เป็นสมมุติแต่ละอย่าง ๆ แต่เมื่อเป็นเข้าไปแล้วก็ทราบเอง

เป็นยังไงจิตเป็นอิสระเป็นยังไง จิตที่หลุดพ้นจากกิเลสแล้วเป็นอิสระเป็นยังไง จิตที่พ้นจากกิเลสเป็นจิตพิเศษ วิเศษยังไง ก็ผู้นั้นครองอยู่แล้วจะไปสงสัยที่ไหน ถึงใครรู้เข้าไปก็เหมือนกัน ๆ เหมือนอย่างรสต่าง ๆ ที่ลิ้นเรสัมผัสเข้าไปพบ ๆ ก็รู้เอง ๆ ไม่มีอะไรสงสัย

วันนี้ก็ได้พูดถึงเรื่องปฏิบัติที่พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นท่านพาดำเนินมา นี่เป็นที่แน่ใจหายสงสัย ไม่มีที่สงสัยในแง่ใดแล้ว องค์ท่านเองก็เป็นผู้ตัดวงเอาจรรคเอาผลเต็มหัวใจแล้ว ไม่อย่างนั้นอัฐิของท่านจะกลายเป็นพระธาตุได้ยังไง เห็นไหม

เราไม่ได้มาหมายเอาพระอัฐิธาตุของท่านเป็นของวิเศษวิโสยิ่งกว่าธรรมที่ท่านสอนเรานะ ธรรมที่ท่านสอนเรานั้นยิ่งวิเศษวิโสอยู่แล้วจะว่ายังไง ยอมรับกันอยู่แล้วตั้งแต่ท่านยังไม่ตาย พูดภาษาให้เต็มปากเรานี้ยอมรับแล้วว่าท่านอาจารย์มั่นเป็นพระเช่นไร อันนี้เป็นพยานอันหนึ่งต่างหากที่ออกมาทีหลังเวลาท่านตายไปแล้ว เวลาท่านยังมี

ชีวิตอยู่ก็คืออรสแห่งธรรมของท่านที่แสดงออกมานั้นแล เป็นสักขีพยานยืนยันให้ทราบว่าท่านเป็นพระเช่นไร เวลาท่านมรณภาพจากไปแล้วอัฐิของท่านจึงกลายเป็นพระธาตุขึ้นมา

นี่เป็นพยานอันหยาบ ๆ อันหนึ่งต่างหาก หยาบยิ่งกว่าธรรมที่ท่านแสดงออกมา ซึ่งก็เป็นทีซาทซึ่งต่อวงลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลายที่ได้ยินได้ฟังกันมาแล้วทั้งหมด ไม่ได้สงสัยท่านนี้ อันนั้นเป็นเพียงแสดงออก นั้นเห็นใหม่ปฏิบัติไม่ถูกจะตักตวงเอามรรคเอาผลได้หรือ เหมือนอย่างก้าวมาวัดป่าบ้านตาดไม่ถูกทาง จะไปเจอวัดป่าบ้านตาดได้ยังไง ต้องก้าวเข้ามาถูกทางถึงจะเจอวัดป่าบ้านตาดได้นี่ฉันใด ต้องก้าวถูกอรรถถูกธรรมจึงสามารถตักตวงเอามรรคผลนิพพานได้เต็มหัวใจฉันนั้น

ดังพ่อแม่ครูจารย์มั่นของเรา และพ่อแม่ครูจารย์เสาร์ก็เหมือนกัน ทั้งสององค์นี้เป็นผู้ที่อัฐิกลายเป็นพระธาตุด้วยกันทั้งสององค์ นี่เป็นพยานอันหนึ่งที่ทำให้โลกทั้งหลายได้เห็น เมื่อเขาไม่เคยได้ยินได้ฟังอรรถธรรมที่ท่านทั้งสองนี้แสดงออกมาในแง่ใด ลึกต้นหยาบละเอียดแค่ไหน ก็ให้เขาได้เห็นอันนั้นเป็นพยานอันหนึ่ง ส่วนผู้ที่ได้ยินได้ฟังชัดเจนประจักษ์ใจแล้วจากที่ท่านแสดงให้ฟังนั้น ก็เป็นอันว่าหมดปัญหาไปแล้ว นี่เป็นธรรมที่ละเอียดมาก ซึ่งมากที่สุด

เราจึงไม่สงสัยเรื่องปฏิบัติของพ่อแม่ครูจารย์ ท่านดำเนินด้วยความถูกต้องราบรื่นดีงามสม่ำเสมอ ไม่ผาดไม่โผนโลดเต้น ไม่ออกนอกกลุ่มนอกทาง ไม่มีคำว่าแผลง ๆ เฝิง ๆ ออยากเด่นอยากดังไม่มี มีแต่เป็นสวากขาตธรรม เดินตามสวากขาตธรรมเรียบราบไปเลย นี่เป็นธรรมแท้ ไม่มีคำว่าออยากอ้ออยากอวด ออยากแข่งผู้หนึ่งผู้ใด ออยากยกตนข่มท่านประการใด อย่างนี้ไม่มีในปฏิบัติของหลวงปู่มั่น เพราะเป็นปฏิบัติที่เป็นธรรมล้วน ๆ ย่อมไม่กระทบใครทั้งนั้นแหละ ใ้อสิ่งทีกระทบโน้นกระทบนี้ เหยียบโน้นย่ำนี่เป็นเรื่องของกิเลส เป็นเรื่องของโลก โดยอาศัยธรรมเป็นโล่บังหน้าเท่านั้นเอง

นี่มีอยู่มากเวลานี้ ให้พากันระมัดระวังนะ กำลังแทรกขึ้นอยู่ทุกแห่งทุกหนนั้นแหละ วงศานาวงวัดวงววงนักปฏิบัติ มันมีแทรกขึ้นมา ๆ การบ้านการเมืองแทรกเข้าไป ๆ เห็นใหม่ทุกวันนี่ดูเอา ไม่เห็นได้ยังไง เห็นอยู่รู้้อยู่ มนุษย์ด้วยกันทำไมดูไม่ออก ฟังกันทำไมฟังไม่ออกละก็ภาษาเดียวกัน มันต้องรู้ ๆ ต้องเข้าใจ ใครจะไปโง่ขนาดไหนวะพอจะมากล่อมให้กลับไปทุกอย่างได้หรือ เรียนมาคัมภีร์เดียวกันทำไมจะไม่รู้ และยังได้ปฏิบัติด้วยแล้วนั้นนะยังชัดเจน มันจะเล่นลวดลายไหนมองเห็นหมด ชัดเจนหมด

ขอให้ผู้ปฏิบัติให้ถึงจิตถึงใจถึงอรรถถึงธรรมเถอะ ใ้อเรื่องลวดลายของกิเลสมันจะออกมาแบบไหนไม้นั้น ออกมาจากผู้ใดจากสำนักใดกลุ่มใดต้องรู้หมด นอกจากจะพูดหรือไม่พูดเท่านั้น ก็นั่นมันหยาบ ๆ กิเลสมันละเอียดเมื่อไร อะไรจะเหนือธรรมของ

ผู้ที่ผ่านพ้นไปแล้ว ต้องเป็นผู้ละเอียด ต้องเป็นผู้แหลมคมยิ่งกว่ากิเลสที่แสดงตัวออกมาทั้งนั้น เป็นแต่ท่านไม่พูดเท่านั้นเอง พูดแต่สิ่งที่จะเป็นประโยชน์ไปเรื่อย ๆ ไป ก็เป็นอันให้ทราบโดยนัยว่า ที่ไม่กล่าวถึงนั้นก็ถือว่าไม่สนใจ พูดง่าย ๆ อันใดที่กล่าวถึงเน้นหนักที่ตรงไหน ให้ถือจุดนั้นเป็นจุดสำคัญเท่านั้นเอง

ผู้ปฏิบัติให้ทำอย่างนั้นแล้วสม่าเสมอ เป็น สุขโต เดินไปก็ดี พูดไปก็ดี เป็น สุขโต ดี ๆ ทั้งนั้น ไปดี ๆ พูดดี ไม่ให้กระทบกระเทือนผู้ใด นี่ท่านเป็นธรรม การพูดยุแหย่น้อยงั้นไม่ใช่เรื่องของธรรม มันเรื่องของกิเลสตัวสกปรก พูดออกมาอะไรสกปรกยุนั้นแหย่นี่ อดว่าของตัวดีอย่างนั้น เหยียบย่ำทำลายของเขาไม่ตัวอย่างนั้นอย่างนี้ นั้นละตัวเสนียดจัญไร ตัวสกปรกมากที่สุด ให้ระมัดระวัง

จิตของเราเหมือนกัน มันไปดูถูกเหยียดหยามผู้ใด ให้ดูนี้แล้ว โอปนยิโก คือ ย่นเข้ามาข้างในดูวาระจิตของเราอีกด้วย มันไปดูถูกเหยียดหยามองค์ไหนผู้ใด ว่าเราดีกว่าผู้ใด เราเฉลียวฉลาดกว่าผู้ใด เรามั่งมีศรีสุขกว่าผู้ใด เรามีฐานะดีกว่าผู้ใด เราเป็นชาติชั้นวรรณะใด มันคิดออกไปยังเรื่องอะไร นี่คือเป็นความผิดของเจ้าของ ให้ตัดสันดานมันตรงนี้ นี่ความผิดมันอยู่ในจิตนี้ก็ผิด คนอื่นไม่รู้เจ้าของก็รู้ ผู้ปฏิบัติธรรมไม่จำเป็นต้องให้คนอื่นรู้ ให้เจ้าของรู้เจ้าของเอง แก่เจ้าของตัดเจ้าของเอง นี่เป็นธรรมสำหรับผู้นั้น

นี่ละคือผู้ปฏิบัติธรรมแท้ ให้รอบทั้งข้างนอกข้างใน แล้วก็ไปด้วยความสม่าเสมอ ให้อภัยกันได้ทุกอย่าง อยู่ด้วยกันได้สะดวกสบาย เช่นอย่างสุนัขกับเราอยู่ด้วยกันเห็นไหมนี่ มันเป็นประเภทหนึ่ง เราก็เป็นประเภทหนึ่ง ทำไมอยู่กันได้ดูซิ นี่เพราะความจงรักภักดี เพราะความเมตตาสงสารกันให้อภัยกัน มันอยู่ได้อย่างนี้ละซิดูเอา

พูดไปพูดมาก็รู้สึกค่อยเหนื่อย ๆ มันหากเป็นเอง เทศน์ว่าจะเทศน์ธรรมดา เอาละนะ พอ